

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

Juridinių asmenų registras, kodas 188603091, A.Volano g. 2/7, LT-01516 Vilnius,
tel. (8 5) 219 1225 / 219 1152, faks. (8 5) 261 2077, el. p. smm@smm.lt, <http://www.smm.lt>,
atsisk. sąsk. Nr. LT30 7300 0100 0245 7205 AB bankas "Hansabankas", kodas 73000

Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės
sąjungos Vykdomajam komitetui

2007 – 10-25 Nr. 24-03-KcPAav-401
į 2007 - 10-08 Nr. K-4131\33\1329

Kopija
Lietuvos Respublikos Vyriausybei

DĖL PATEIKTŲ REIKALAVIMŲ

Vykdydami Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio 2007 m. spalio 8 d. pavedimą Nr. k-4131/33-1329 kartu su Lietuvos Respublikos finansų ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijomis išnagrinėjome Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos V eilinio ataskaitinio-rinkiminio suvažiavimo delegatų ir mitingo prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės rūmų dalyvių reikalavimus.

Nuo 2005 m. rugsėjo 1 d. pradėta įgyvendinti Naujos mokytojų darbo sistemos įgyvendinimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. 1231, kuriai pritarė Lietuvos švietimo darbuotojų profesinė sąjunga. Per įgyvendinimo laikotarpį papildomai įvestos 3 mokamos nekontaktinės valandos. Be to, nuo 2006 m. rugsėjo 1 d. pedagogų tarnybinių atlyginimų koeficientai padidinti vidutiniškai 12,6 proc. Pažymėtina, kad nuo 2007 m. rugsėjo 1 d. iš Privatizavimo fondo skirta lėšų apmokėti 1 valandai už vadovavimą klasei. Savivaldybėms rekomendavome šių metų sutaupytas mokinio krepšelio lėšas skirti apmokėti dar 1 valandai už vadovavimą klasei.

Įgyvendinant naują mokytojų darbo apmokėjimo sistemą nuo 2008 m. rugsėjo 1 d. bus skirtos 2,4 mokamos nekontaktinės valandos. Mokytojų tarnybinio atlygio koeficientai nuo 2008 m. rugsėjo 1 d. bus padidinti 5 proc. Tam numatoma papildomai skirti 116,1 tūkst. Lt.

Nuo 2008 m. sausio 1 d. didinama bazinė mėnesinė alga, t. y. pedagogų darbo užmokestis vidutiniškai bus padidintas 11,3 proc. Tam numatoma papildomai skirti 246,0 tūkst. Lt.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad pagal Naujos mokytojų darbo sistemos įgyvendinimo programą nuo 2007 m. sausio 1 d. kontaktinių valandų skaičius turėjo būti padidintas nuo 18 iki 19, tačiau atsižvelgus į Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos siūlymą kontaktinių valandų skaičius nebuvo didinamas.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra parengusi Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo projektą, kuris baigiamas derinti atsižvelgiant į gautas ministerijų, profesinių sąjungų organizacijų, kitų institucijų pastabas. Įstatymo projekte siūloma maksimalius tarnybinių atlyginimų koeficientus padidinti 10 proc., taip pat turėtų būti reglamentuotas priedų ir priemonių mokėjimas. Biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginių algų dydžiai bus susieti su baziniu dydžiu, šiuo metu taikomu valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginėms algoms apskaičiuoti. Didėjant baziniam dydžiui, kurį kasmet tvirtins Seimas, įvertinus praėjusių metų vidutinę metinę infliaciją ir kitų vidutinio darbo

užmokesčio viešajame sektoriuje dydžiui ir kitimui poveikį turinčių veiksnių įtaką, kartu didės ir visų biudžetinių įstaigų darbuotojų, tarp jų ir pedagogų, darbo užmokestis.

Naujos mokytojų darbo apmokėjimo sistemos įgyvendinimo programos II laikotarpyje, 2010 – 2012 metais, numatoma nebeįvesti papildomų 6 apmokamų valandų, nebedidinti kontaktinių valandų skaičiaus, o visas numatytas lėšas skirti pedagogų tarifinių atlygių koeficientams didinti.

Informuojame, kad nuo 2007 m. rugsejo 1 d. dvylika Vilniaus ir Šiaulių miestų, Kauno rajono bendrojo lavinimo mokyklų įgyvendina etatinio mokytojų darbo apmokėjimo eksperimentą pagal Eksperimentinį etatinio mokytojų darbo apmokėjimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. ISAK-1462. Etatinio mokytojų apmokėjimo eksperimento įgyvendinimas su jį įgyvendinančių mokyklų vadovais periodiškai aptariamas Švietimo ir mokslo ministerijoje ir atsižvelgiant jų pastabas ir siūlymus tobulinamas Švietimo įstaigų darbuotojų ir kitų įstaigų pedagoginių darbuotojų darbo apmokėjimo aprašas. Į pasitarimus bus kviečiami ir profesinių sąjungų atstovai stebėtojų teisėmis ir suteikta jiems galimybė pateikti pastabų ir pasiūlymų.

Pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktą informaciją valstybinės socialinio draudimo pensijos yra mokamos iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto. Šis biudžetas formuojamas iš dirbančių asmenų, apdraustų valstybiniu socialiniu draudimu, įmokėtų valstybinio socialinio draudimo įmokų (toliau – įmokos). Kadangi visi asmenys, dirbantys pagal darbo sutartį, narystės ar tarnybos pagrindu moka (už juos mokamos) nustatytas vienodo tarifo įmokas, socialinio draudimo pensijų sistemoje nenumatyta jokių išimčių ar išlygų vienai ar kitai socialinei ar profesinei grupei. Garantuojant visų pensijų gavėjų lygiateisiškumą, Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatyme (Žin., 1994, Nr. 59-1153; 2005, Nr. 71-2555, toliau – Pensijų įstatymas) nustatyta, kad pensijos dydis priklauso tik nuo įmokų mokėjimo trukmės (t.y. valstybinio socialinio pensijų draudimo stažo) bei šių įmokų dydžio (draudžiamųjų pajamų) taikant visiems apdraustiesiems vienodą senatvės pensijos amžiaus reikalavimą (skiriasi tik moterims ir vyrams nustatytas senatvės pensijos amžius). Tačiau galiojantys teisės aktai numato galimybę senatvės pensiją gauti anksčiau. Šiuo metu galiojančių teisės aktų pagrindu anksčiau gauti senatvės pensiją galima šiais būdais:

- išeiti į išankstinę senatvės pensiją 5 metais anksčiau, kaip numatyta specialiuose teisės aktuose, reikalaujančiuose, be kita ko, kad gavėjas 12 mėnesių prieš kreipdamasis pensijos būtų registruotas bedarbis;

- sudaryti pensijų kaupimo sutartis su pensijų fondo valdymo įmone pagal Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo (Žin., 1999, Nr.55-1765; 2003, Nr. 75-3473) nuostatas (kitais atvejais, dalyvauti trečiojoje kaupiamosiose pensijų pakopose). Tada iš šios pakopos galima gauti pensiją anksčiau, tačiau ne daugiau kaip 5 metais;

- galimas specialus papildomas įvairių profesijų darbuotojų, tarp jų ir mokytojų, aprūpinimas pensijomis. Tačiau tai turi būti daroma ne steigiant privilegijas kitų apdraustųjų sąskaita, o per papildomą profesinių pensijų draudimą, kaupiant papildomas pensijas mokytojams pagal Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. liepos 4 d. priimtą Profesinių pensijų kaupimo įstatymą (Žin., 2006, Nr. 82-3248). Jis numato galimybę kaupti papildomas profesines pensijas darbuotojų kolektyvo naudai dėl to sutarus su darbdaviu. Senatvės amžius, kurio sulaukęs asmuo įgyja teisę į profesinę pensiją, nustatomas darbuotojų kolektyvo ir darbdavio susitarimu, tačiau jis negali būti mažesnis kaip 55 metai (toks reikalavimas nebus taikomas, kai asmuo pripažįstamas nedarbingu ar iš dalies darbingu).

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuomone, pažangesnis problemos sprendimo būdas – sudaryti vyresnio amžiaus mokytojams specialias darbo sąlygas arba juos perkvalifikuoti, jei jie toliau negali dirbti šios profesijos darbu. Tai atitinka bendras ES nuostatas kuo ilgiau išlaikyti vyresnio amžiaus žmones darbo rinkoje, taikyti mokymosi visą gyvenimą principą.

Ministerija taip pat pabrėžia, kad siūloma nuostata įtvirtinti Pensijų įstatyme senatvės pensijos amžiaus lengvatą pedagogams atsileptų pedagogų pensijų dydžiui – dėl mažesnio stažo jos

būtų mažesnės. Antra vertus, jei pensijų dydis nuo to nemažėtų, pažeistume pagrindinius socialinio draudimo ir kartu socialinio teisingumo principus: būtų sukurta privilegijuota socialinio draudimo pensijų gavėjų grupė, kuri, mokėdama įmokas kaip visi, išmokas gautų kur kas palankesnėmis sąlygomis nei kiti įmokų mokėtojai.

Jūsų reikalavimas pedagogams, turintiems 25 metų pedagoginio darbo stažą, mokėti didesnius atlyginimus diskutuotinas, nes dar padidėtų darbo užmokesčio skirtumas tarp pedagogų, kurių darbo stažas yra iki 3 metų, ir pedagogų, kurių pedagoginio darbo stažas yra 25 metai ir daugiau. Kitos šalys pedagogams, turintiems didelį pedagoginio darbo stažą, pavyzdžiui, ilgina kasmetinių atostogų trukmę, mažina pamokų skaičių nemažindamos atlyginimo. Manome, kad šiam klausimui spręsti būtų tikslinga sudaryti darbo grupę, kurioje dalyvautų profesinių sąjungų, atstovaujančių pedagogams, atstovai.

2007 m. pavasarį buvo parengtas pavyzdinio mokytojo pareigybės aprašo (toliau – Aprašas) projektas ir išsiųstas socialiniams partneriams (tarp jų ir profesinėms sąjungoms, atstovaujančioms pedagogams). Gauta pastabų ir siūlymų dėl Aprašo tobulinimo. Švietimo ir mokslo ministro 2007 m. spalio 15 d. įsakymu Nr. ISAK-1987 „Dėl darbo grupės pavyzdiniam mokytojo pareigybės aprašui parengti“ sudaryta darbo grupė Aprašui parengti, į kurią yra įtraukti ir Lietuvos švietimo darbuotojų profesinių sąjungų atstovai. Rengiant Aprašą bus bandoma derinti darbdavių ir profesinių sąjungų pozicijas dėl mokytojų darbo apimtys.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 746 patvirtintas „Bendrojo lavinimo mokyklų, specialiojo ugdymo, profesinio mokymo mokyklų, pagalbą mokiniui, mokytojui ir mokyklai teikiančių įstaigų, steigimo, reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo kriterijų sąrašas“ nustato maksimalų mokinių skaičių bendrojo lavinimo mokyklų klasėse: 1–4 klasėse 24 mokiniai, 5–12 klasėse 30 mokinių. Tačiau šalutinėmis priemonėmis sudarome sąlygas komplektuoti ne maksimalų mokinių skaičių klasėse: tam tikrų vystymosi raidos sutrikimų turintys mokiniai, mokomi integruotai bendrojo lavinimo klasėse, prilyginami dviem tos klasės, kurioje mokosi, mokiniams: atitinkamai mažinamas maksimalus nustatytas klasės mokinių skaičius; Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikoje (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. gruodžio 22 d. nutarimo Nr. 1332 redakcija) rajono centre ir mieste esančių pradinė ir pagrindinių mokyklų 1–4 klasių mokinių skaičiaus vidurkis (koeficientui nustatyti) nustatytas 20 mokinių (t. y. nuo 2007 m. sausio 1 d. sumažintas 2 mokiniams); rajono centre ir mieste esančių pagrindinių mokyklų 9–10 klasėse mokinių skaičiaus vidurkis gali būti 22, t. y. mokinio krepšelis nuo 2006 m. sausio 1 d. padidintas 10 proc.; nuo 2008 m. sausio 1 d. numatoma Moksleivio krepšelio ir sutartinių moksleivių apskaičiavimo metodikoje 5–8 klasių mokinių skaičiaus vidurkį (koeficientui nustatyti) sumažinti nuo 25 iki 22 mokinių; 2007–2008 mokslo metų bendruosiuose ugdymo planuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. balandžio 4 d. įsakymu Nr. ISAK-604, maksimalus mokinių skaičius grupėje (klasėje) nustatytas toks: mokant lietuvių kalbos (valstybinės) ir užsienio kalbos – 20 mokinių, lietuvių kalbos (gimtosios), jei mokomasi išplėstiniu kursu, 11–12 klasėse 25 mokiniai.

2007 m. gegužės mėnesį kreipėmės į savivaldybių merus ir apskričių viršininkus prašydami vadovautis anksčiau išdėstytais teisinėmis nuostatomis, nustatant ir tikslinant bendrojo lavinimo mokykloms klasių komplektų skaičių.

Mokinio teisės ir pareigos yra reglamentuotos Švietimo įstatymo 46 straipsnyje. Tik jos turėtų būti detalizuotos mokyklos nuostatuose, mokyklos vidaus tvarką reglamentuojančiuose dokumentuose, mokymosi sutartyse.

Pažymėtina, kad 2007 m. birželio 28 d. Seimas priėmė Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymą (toliau – Įstatymas), kuris įsigalios nuo 2008 m. sausio 1 d. Šio Įstatymo tikslas – sukurti vaiko teises ir teisėtus interesus bei visuomenės saugumo poreikius atitinkančią ir vaiko, turinčio elgesio sutrikimų, socializacijai, ugdymui bei socialinės, pedagoginės, psichologinės, specialiosios pedagoginės, informacinės arba kitos pagalbos teikimui skirtą vaikų minimalios ir vidutinės priežiūros priemonių sistemą. Įstatymu įtvirtinta dviejų lygių probleminių ar linkusių nusikalsti vaikų priežiūros sistema: vaikų minimali priežiūra ir vaikų vidutinė priežiūra. Pagal

įstatymą minimalios priežiūros priemonės yra šios: specialisto darbas (konsultacijos) su vaiku; įpareigojimas lankyti vaikų dienos centrą; įpareigojimas dalyvauti socialinio ugdymo, reabilitacijos, integracijos, prevencijos ir kitose programose; įpareigojimas iki 16 metų mokytis pagal pradinio ir pagrindinio ugdymo programas. Vaiko vidutinės priežiūros priemonė – atidavimas į stacionaraus pobūdžio vaikų Socializacijos centrą. Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros priemonių skyrimo pagrindus nustato Įstatymo 8 straipsnis. Pagal Įstatymo 10 straipsnio 1 dalį mokykla turi teisę kreiptis į vaiko nuolatinės ar gyvenamosios vietos savivaldybės administracijos direktorių prašydama, kad savivaldybės administracijos direktorius skirtų vaikui minimalios priežiūros priemonę arba kreiptųsi į teismą dėl leidimo skirti vaikui vidutinės priežiūros priemonę.

Pagal Švietimo įstatymo 46 straipsnio 2 dalies 1 punktą mokinys privalo laikytis visų mokymo sutarties sąlygų, mokyklos vidaus tvarką reglamentuojančių dokumentų reikalavimų. Manome, kad mokyklos turėtų daugiau dėmesio skirti mokymo sutarčių turiniui, t.y. mokinių ir jų tėvų įsipareigojimams. Mokyklos turėtų daugiau dėmesio skirti aiškinant mokiniams sutartinius įsipareigojimus, jų pareigas ir teises, nustatytas mokyklos vidaus tvarką reglamentuojančiuose dokumentuose.

Atkreipiame dėmesį į tai, kad nepilnamečiai nuo 16 metų gali būti traukiami administracinėn atsakomybėn vadovaujantis Administracinių teisės pažeidimų kodeksu. Kodeksas numato ir tėvų atsakomybę už nepilnamečių padarytas veikas (175 str.) ir už tėvų valdžios nepanaudojimą arba panaudojimą priešingai vaiko interesams (181 str.).

Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 2 punktą ikimokyklinis ugdymas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija. Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo (Žin., 2004, Nr. 4-47) 5 straipsnio 3 dalimi savivaldybių biudžetų asignavimų valdytojai rengia pavaldžių įstaigų darbuotojų normatyvus, jeigu jie nėra nustatyti teisės aktu, ir, suderinę su savivaldybės administracija, juos tvirtina. Pažymėtina, kad valstybės lygmeniu teisės aktai neregamentuoja, kiek ikimokyklinio ugdymo auklėtojo etatų turi būti skiriama vienai ikimokyklinės ugdymo įstaigos grupei.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007–2012 metų programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės (Žin., 2007, Nr. 106-4344), numatyta parengti ir išbandyti įvairesnius ikimokyklinio ugdymo organizavimo modelius. Kuriant ir išbandant juos bus kompleksiskai analizuojamos ir ikimokyklinėje grupėje dirbančių darbuotojų funkcijos bei statusas, tarp jų ir auklėtojų padėjėjų. Įgyvendinant anksčiau minėtą programą numatyta diegti lopšelio grupėje dviejų vienu metu dirbančių ikimokyklinio ugdymo auklėtojų modelį bei finansuoti antrojo auklėtojo etato steigimą lopšelio grupėje.

Vaikų skaičių ikimokyklinio ugdymo įstaigų grupėse reglamentuoja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. 102 patvirtintos Lietuvos Higienos normos HN:2002 „Ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Higienos normos ir taisyklės“ IV straipsnio 7 dalis, pagal kurią ikimokyklinio ugdymo įstaigose lopšelio grupėse nuo 0 iki 1,5 metų gali būti ne daugiau kaip 10 vaikų, nuo 1,5 iki 3 metų – ne daugiau kaip 15 vaikų, darželio grupėje – ne daugiau kaip 20 vaikų.

Sveikatos apsaugos ministro 2007 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. V-830 yra sudaryta darbo grupė higienos normos pakeitimo projektui parengti. Darbo grupėje bus diskutuojama ir dėl vaikų skaičiaus ikimokyklinio ugdymo įstaigų lopšelio ir darželio grupėse.

Kadangi ikimokyklinis ugdymas yra savarankiškoji savivaldybių funkcija, speciali tikslinė valstybės dotacija (ikimokyklinuko krepšelis) ikimokyklinėms ugdymo įstaigoms nebus skiriama. Siekdama suvienodinti ikimokykliniam ugdymui skiriamų lėšų skaičiavimą taikant lėšų skyrimo vienam vaikui principą ir veiksmingiau naudoti ikimokykliniam ugdymui skirtas lėšas, Švietimo ir mokslo ministerija parengė „Metodines rekomendacijas dėl ikimokyklinio ugdymo lėšų skyrimo vienam vaikui principo taikymo“ (patvirtintos švietimo ir mokslo ministro 2007 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. ISAK-1026).

Nuo 2004 metų savivaldybės bendrojo lavinimo mokyklas reorganizuoja, likviduoja ir pertvarko savivaldybės taryba pagal Vyriausybės nustatytus kriterijus (Švietimo įstatymo 44 str. 1 d.). Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 746 yra patvirtinusi „Bendrojo lavinimo, specialiojo ugdymo, profesinio mokymo mokyklų, pagalbą mokiniui, mokytojui ir mokyklai teikiančių įstaigų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo ir pertvarkymo kriterijų sąrašą“. Tik valstybinės bendrojo lavinimo mokyklos steigėjas mokyklą reorganizuoja, likviduoja ar pertvarko gavęs mokyklos steigimui pritarusių institucijų raštiškus sutikimus.

Pagal Viešojo administravimo įstatymo 7 straipsnį viešojo administravimo subjektai dėl administracinių sprendimų, susijusių su bendraisiais teisėtais interesais, turi konsultuotis su visuomenės interesams tam tikroje srityje atstovaujančiomis organizacijomis: mokyklų reorganizavimo, likvidavimo, pertvarkymo atveju – su mokyklų bendruomenėmis ir profesinėmis sąjungomis.

Švietimo įstatymo 41 straipsnis įteisina 3 bendrojo lavinimo mokyklų tipus: pradinę, pagrindinę ir vidurinę. Rengiamose Švietimo įstatymo pataisose numatoma siūlyti įteisinti 5 bendrojo lavinimo mokyklų tipus: pradinę, pagrindinę, vidurinę, progimnaziją ir gimnaziją.

Švietimo ir mokslo ministerijos užsakymu atliekami švietimo būklės tyrimai. Jais siekiama stebėti švietimo ir mokslo strateginių planų įgyvendinimą, prognozuoti planuojamų strateginių sprendimų pasekmes ir finansinį veiksmingumą, teoriškai ir empiriškai pagrįsti švietimo kokybės vertinimo rodiklius bei jų sistemą. Reikalavimas atlikti tyrimą tema „Ar mokyklų tinklo pertvarka yra efektyvi“ diskutuotinas, nes nepateiktas argumentuotas jo būtinumo pagrindimas ir tiriamieji rodikliai, kaip to reikalauja „Švietimo būklės mokslinių tyrimų organizavimo taisyklės“, patvirtintos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. ISAK-1737. Jeigu Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos Vykdomasis komitetas pateiktų ministerijai tyrimo temas „Ar mokyklų tinklo pertvarka yra efektyvi“ argumentuotą pagrindimą ir tiriamuosius rodiklius palengvintų apsisprendimą dėl tokio tyrimo būtinumo ir veiksmingumo.

Deja, ne visus iškeltus reikalavimus galima greitai išspręsti. Esame pasirengę socialinį dialogą tęsti, ieškoti būdų socialinių partnerių keliamoms problemoms spręsti, siekti veiksmingesnio bendradarbiavimo.

Ministrė

Roma Žakaitienė